

Intensiv opplæring for elever fra 1.-4. årstrinn

Stortinget har vedtatt endringer i opplæringsloven og friskoleloven med virkning fra 1. august 2018.

Endringene innebærer blant annet at skolene skal sørge for at elever på 1. til 4. årstrinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt skal få tilbud om intensiv opplæring. Opplæringen kan gis som eneundervisning i en kort periode. Dette forutsetter at hensynet til elevens beste taler for det.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 01.08.2018

Innhold

1. Bakgrunn

2 Intensiv opplæring

- 2.1 Plikt for skolen til å tilby intensiv opplæring for elever fra 1.til 4. årstrinn, men ingen rettighet for eleven
- 2.2 Når har skolen plikt til å gi intensiv opplæring?
- 2.3 Intensiv opplæring til forventet progresjon blir nådd
- 2.4 Hvordan gjennomføre intensiv opplæring?
- 2.5 Eneundervisning hvis hensynet til elevens beste taler for det
- 2.6 Forholdet mellom intensiv opplæring og spesialundervisning

3. Krav til skolen og skoleeier

4 Kilder

1. Bakgrunn

Et grunnleggende problem i skole-Norge er at læringsutfordringer som oppstår tidlig, i for stor grad får utvikle og forsterke seg over tid. For elever på 1. til 4. årstrinn som står i fare for å bli hengende etter, er det derfor viktig å forsterke den tidlige innsatsen.

Ferdigheter i lesing, skriving og regning er viktige for den fremtidige læringen og mestringen til eleven. Disse ferdighetene er viktige senere i arbeids- og samfunnslivet. Dersom det ikke blir satt i verk tiltak tidlig i opplæringsløpet, blir forskjellene i læringsutbytte mellom elevene forsterket – og de blir større utover i opplæringsløpet.

Intensiv opplæring er ment å være en del av den ordinære tilpassede opplæringen. Det skal være en kortvarig og målrettet innsats fra skolen i lesing, skriving eller regning for elevene som har behov for det. Målet er at elever som trenger det, raskt skal få egnet støtte og oppfølging slik at problemene ikke får mulighet til å utvikle og forsterke seg videre i opplæringsløpet.

Med de nye bestemmelsene om intensiv opplæring i opplæringsloven og friskoleloven, tydeliggjør Kunnskapsdepartementet hva som gjelder særskilt for elever fra 1. til 4. trinn, og hva som gjelder generelt om tilpasset opplæring.

Bestemmelsen om tidlig innsats er ikke videreført i opplæringsloven § 1-3 eller friskoleloven § 3-4a. Den er i stedet erstattet med nye regler om intensiv opplæring i opplæringsloven § 1-4 og friskoleloven § 3-4b.

Det er også trukket frem forskjeller mellom kommunene når det gjelder hvor stor del av elevene som har vedtak om spesialundervisning, og hvordan spesialundervisningen blir organisert. Dette kan tyde på at kommunene praktiserer grenseoppgangen mellom ordinær opplæring og spesialundervisning ulikt. På bakgrunn av dette er det presisert forventninger til hvordan skolene skal jobbe med tilpasset opplæring i pkt. 2.2.

2 Intensiv opplæring

2.1 Plikt for skolen til å tilby intensiv opplæring for elever fra 1. til 4. årstrinn, men ingen rettighet for eleven

Formålet med intensiv opplæring er at elever raskt skal få egnet støtte og opplæring når problemet oppstår, slik at problemet ikke skal få mulighet til å utvikle seg videre. Det er derfor viktig å unngå tidkrevende saksbehandlingskrav som kan bidra til å forsinke innsatsen for å hjelpe elever som trenger det.

Intensiv opplæring er en plikt for skolen, men den gir ikke en korresponderende rettighet til eleven. Dette

betyr blant annet at det ved intensiv opplæring ikke skal gjøres en sakkyndig vurdering som skal munne ut i et enkeltvedtak.

2.2 Når har skolen plikt til å gi intensiv opplæring?

Skolens plikt til å tilby intensiv opplæring blir utløst når en elev står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning. I forarbeidene står det at det er en lav terskel for å følge opp elever.

Hvis en elev skårer under kritisk nivå på en kartleggingsprøve, tilsier dette at eleven må følges opp av skolen. Det er likevel viktig å understreke at resultatet fra kartleggingsprøver ikke alltid vil være egnet til å fange opp om en elev har behov for ekstra oppfølging. Hvis skolen legger for stor vekt på slike prøver, kan det føre til en uheldig vente-og-se-holdning som gjør at det går for lang tid før eleven får oppfølging. Skolen kan heller ikke vente på resultat fra en kommende kartleggingsprøve før de setter i gang intensiv opplæring dersom de ser at en elev står i fare for å bli hengende etter. Dette må ses i sammenheng med den lave terskelen for å følge opp elever.

2.3 Intensiv opplæring til forventet progresjon blir nådd

Skolens intensive opplæring skal ta sikte på at eleven oppnår forventet progresjon i lesing, skriving eller regning. Hva som er forventet progresjon, må vurderes ut fra faglig skjønn. Lærerne må se til kompetansemålene i læreplanverket og måloppnåelsen i lys av hvor langt man har kommet i undervisningen av klassen. Det faglige skjønnet til den enkelte læreren og dialogen innen profesjonsfellesskapet ved skolene er det viktigste for å få til god praksis.

2.4 Hvordan gjennomføre intensiv opplæring?

Det er ikke noe fasitsvar på hvordan intensiv opplæring skal gjennomføres. Det er en pedagogisk oppgave å ta stilling til hvilke tiltak som er nødvendige og formålstjenlige for den enkelte elev. Ulike metoder og pedagogiske opplegg kan være egnet. Hvordan den intensive opplæringen bør gjennomføres, må derfor vurderes ut ifra behovene til eleven og andre mulige tiltak i opplæringen. Det er skolene og lærerne som er nærmest til å vurdere hvordan intensiv opplæring best kan organiseres og gjennomføres. Vi understreker skolens plikt til å ivareta hensynet til elevens beste og sørge for at eleven blir hørt.

Inkludering er et grunnleggende prinsipp i norsk skole. Det er derfor viktig at opplæringen blir organisert og gjennomført på en måte som gjør at elevene i størst mulig grad kan være en del av et inkluderende læringsmiljø. Plikten til å gi intensiv opplæring innebærer ikke et krav om undervisning i egne grupper dersom skolen klarer å få til egnet intensiv opplæring uten å ta elever ut i egne grupper.

Regelverket er likevel ikke til hinder for å gi intensiv opplæring utenfor den ordinære klassen eller basisgruppen i kortere perioder uten at det blir gjort vedtak om spesialundervisning. Det er en forutsetning

at dette er helt nødvendig for læringen til elevene . (Les pkt. 2.5.)

2.5 Eneundervisning hvis hensynet til elevens beste taler for det

Den intensive opplæringen som eneundervisning er begrenset til å gjelde for en kort periode. Det skal ikke være et permanent tiltak. Viser det seg at elevene har behov for ekstra tilrettelegging over tid, er det naturlig å vurdere spesialundervisning (Les pkt.2.6).

Et vilkår for at skolene skal kunne gi intensiv opplæring som eneundervisning, er at hensynet til elevens beste taler for det. Skolene skal gjøre en vurdering av om eneundervisningen er til elevens beste. Dette betyr at skolene må begrunne hvorfor hensynet til elevens beste tilsier at han eller hun skal tas ut av klassen eller basisgruppen for å få eneundervisning.

I vurderingen må skolen blant ta hensyn til elevens eget syn på saken. Det følger av barnekonvensjonen art. 3 at et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal ha rett til å gi uttrykk for synspunktene i alle forhold som gjelder barnet. Synspunktene til barnet skal bli tillagt behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Elevens meninger må bli tatt nødvendig hensyn til, men det betyr likevel ikke at eleven skal bli presset til å ha en mening om alle sider av opplegget. For at oppfølgingen skal bli vellykket, understreker vi også at skolene må samarbeide med foreldrene. Det er derfor viktig at foreldrene får nødvendig informasjon fra skolen.

2.6 Forholdet mellom intensiv opplæring og spesialundervisning

Fordi intensiv opplæring er en del av den ordinære opplæringen, er det en forutsetning at elever som mottar intensiv opplæring ikke skal ha avvik fra kompetansemålene i læreplanverket. Elevene skal bli i stand til å følge den alminnelige progresjonen i undervisningen gjennom den tidlige innsatsen på 1. til 4. årstrinn. Elever som har behov for avvik fra kompetansemålene, eller som ikke får tilfredsstillende utbytte av den intensive opplæringen, har rett til spesialundervisning.

Dersom skolen ikke innen rimelig tid ser noen positive effekter av den intensive opplæringen som tilsier at eleven vil kunne følge forventet progresjon, må skolen vurdere om det er behov for å endre opplegget, eller om eleven vil trenge spesialundervisning. I noen tilfeller er det ingen grunn til å vente med å sette i gang spesialundervisningsprosessen. Dette gjelder særlig hvis eleven har kjente utfordringer, for eksempel funksjonsnedsettelse, som gjør det klart at han eller hun ikke får tilstrekkelig utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

Det kan også tenkes tilfeller der en elev som følge av svikt i tidligere oppfølging, har blitt hengende langt etter i lesing, skriving eller regning. Hvis det vil kreve lang tid å rette opp dette, skal det ikke først settes i gang intensiv opplæring. Da må spesialundervisning settes i gang med én gang.

3. Krav til skolen og skoleeier

En forutsetning for at kravet om rask og egnet intensiv opplæring skal fungere etter intensjonen, er at skolene har tilstrekkelige ressurser tilgjengelig. Skolene må ha nødvendig kompetanse og nødvendige lærerressurser for å kunne oppfylle lovens krav. Det kreves også god kommunikasjon mellom den enkelte skolen og det ansvarlige nivået i kommunen. Tilsvarende gjelder mellom den enkelte friskolen og styret der.

Det er skolen som er pålagt å tilby intensiv opplæring. Dette henger sammen med at den enkelte skolen er nærmest til å vurdere hvordan den intensive opplæringen skal organiseres og gjennomføres, og til å se behovet til den enkelte eleven.

Vi understreker at skoleeier – kommunen eller styret i friskolen – har det overordnede ansvaret for at regelverket blir oppfylt.

4 Kilder

- [Innst. 290 L \(2017-2018\) s. 3](#)
- [Prop. 52 L \(2017-2018\) s. 10, 17, 18, 19 og 44](#)
- [Meld. St. 18 \(2010-2011\), jf. Prop. 52 L \(2017-2018\) s. 10](#)
- Veiledning om organisering av elevene. Jf. oppl. § 8-2.
- [Barnekonvensjonen artikkel 3](#)